

PANTERNIEUWSJES

April – Juni 2024

De tentoonstellingen van **Fred Bervoets** *It's a long way to ...*, **Michael Bastow** *Fragments of my imagination* en **Mugo** *Kasteeltekeningen uit Heusden* lopen van 20 April tot 23 Juni 2024 en zijn toegankelijk op zaterdag 20 April van 11 uur tot 21 uur. Het openingswoord door Ernest Van Buynder, erevoorzitter van het MuHKA, gaat door om 20u00.

Fred Bervoets *It's a long way to ...*

De intense samenwerking tussen Fred Bervoets en de Galerie loopt tot vandaag ononderbroken door. *"It's a long way to ..."*. Fred Bervoets was en is een belangrijke figuur binnen de beeldende kunst in België. Ook internationaal vindt Bervoets' naam weerklank. In november 2023 werd op de stadscampus van de Universiteit Antwerpen door rector Herman Van goethem *"Museum to Scale 1/7"* geopend. Deze permanente expositie telt meer dan 100 minimuseum zalen uitgewerkt met origineel werk door bijna evenveel Belgische kunstenaars. Deze grootse reeks kwam tot stand onder impuls van Ronny en Jessy Van de Velde. Ze biedt een verbluffend overzicht van de Belgische beeldende kunstscène sinds de jaren 1950. De Galerie De Zwarte Panter is vertegenwoordigd door Tom Liekens, Frank Maieu, Jan Vanriet en Fred Bervoets met *"self-portraits"*, 22 zelfportretten. Ewald Peters en dr. Denis Van Mol zijn de auteurs van een mooie catalogus met een essentiële tekst over Fred Bervoets, waaruit een passage: "Wars van dominante kunststromingen zoals Zero en conceptuele kunst sleutelt Fred Bervoets sinds de jaren zestig aan een consequent oeuvre dat altijd trouw blijft aan een verhalende figuratie. Op doorgaans monumentale doeken en etsplaten legt Bervoets in een directe en expressieve stijl taferelen vast die hij ontleent aan zijn (soms gebrekkige) leefomgeving. Zijn artistieke vitaliteit maakt hem niet alleen tot een levende legende in Antwerpen, maar ook tot een gewaardeerd docent aan de Antwerpse Academie voor Schone Kunsten. Ook internationaal vindt Bervoets' naam weerklank, wat onder meer tot uiting kwam in de door Luc Tuymans gecureerde tentoonstelling *Sanguine. Luc Tuymans on Baroque* in de Fondazione Prada in Milaan (2018). Adriaan Raemdonck en zijn galerie De Zwarte Panter zijn al decennia een thuis voor Fred Bervoets en een weggenoet op zijn artistieke parcours." En in de huidige tentoonstelling in de galerie van bijgekleurde etsen en prints, worden we ook geconfronteerd met legertoestanden en de oorlog, een actueel gebeuren aan de grenzen van Europa. Enkele titels illustreren dit: *"War"*, *"It's still war"*, *"Stop it"*, *"Verwoeste Stad"*, *"Koppijn"*. Als compromisloos kunstenaar zoekt Fred Bervoets in deze expo de confrontatie met onze verwarde tijd op. *"It's a long way to ..."* Het is een lange weg naar vrede en rust ...

Michael Bastow *Fragments of my imagination*

Vanaf 2000 werd de lijst van exposanten in de Galerie De Zwarte Panter aangevuld met enkele nieuwe namen: onder hen Michael Bastow (Bideford, UK – 1943). Zijn eerste expositie in de galerie in 2002 met recent werk werd geopend door de kunstcriticus wijlen Freddy De Vree. In 2008 volgde de tentoonstelling onder de titel *"The St. Alexis Drawings"*. En die reeks ging tot op heden verder. In 2014 werd door de Vrienden van de Zwarte Panter een map samen met een boek uitgegeven met als titel *"Zwanenwit"*, met tekeningen van Michael Bastow en gedichten van Roger de Neef. En in 2016 werd *"My Funny Valentine"* gepubliceerd ter gelegenheid van een opdracht van het Poëziecentrum (Gent). Deze map samen met een monografie was opnieuw een uitgave van de Vrienden van De Zwarte Panter. Ook hier een samenwerking tussen Michael Bastow en de dichter Roger de Neef. Over de huidige expo in de galerie zegt Michael Bastow zelf: "There is an expression in english, Spring cleaning, clearing out the house for a new year. I have been carrying out a spring cleaning not only in my studio, but also in my head. The works I am showing are fragments of the chaos which is my studio, but also fragments of my thinking about art, fragments of my imagination and literally fragments of the works themselves.

All art is ephemeral or should be, nothing is ever finished, everything can either be expressed better or painted over. Thank god for Gesso! Gesso is essential for preparing a working surface, but is also excellent for eliminating unwanted elements in a painting or transforming the focus of the work. With my pastels I operate by deconstruction and collage, cutting and sometimes tearing into fragments existing works which I have pinned on the walls of my studio or hung on walls on the upper level of the Chapel Saint Alexis. Fragments removed from one pastel are then used in the construction of new works; Sometimes I find these fragments on the floor of my studio one could say, slightly weathered. The torn edges of the fragments I also use in the construction of the work. If all fails the pastel passes under the shower and I take inspiration from whatever remains from the original work. As I said before, all works in my studio I consider to be ephemeral and capable of being improved, reworked or cannibalised. The only exception to this rule are the drawings I made with my models in Paris in the eighties and nineties. These drawings I don't touch, but I reference fragments of them, hands head, feet etc when constructing a new work in charcoal, correcting or improving upon my imagination, seizing on happy accidents to depart in a new direction. They are the fragments of my imagination, of my memory as I rarely work with models anymore. I find working with these fragments, constructing a personage in my mind, extremely satisfying. It is a form of two dimensional sculpture, searching in the lines on the paper what Michelangelo was searching for or liberating from the block of marble."

Mugo *Kasteeltekeningen uit Heusden*

In 1986 participeerde Mugo (Gent, 1953) in de groepsexpo "Gent '86" in de Galerie De Zwarte Panter, samen met Della Calberson, Wim Delvoye, Etienne Desmet, Sleppe en Willy Van Sompel. En vijf jaar later sloot Mugo zich aan bij de vaste kern van de galerie met een expo "Cabinet Gantois intime" geopend door Pjeroo Roobjee. Snel volgde in 1992 de tentoonstelling "Mugojaanse Gentse Prenten", ingeleid door professor Willem Elias (VUB). En die serie loopt tot vandaag verder. Ook de uitgaven kwamen aan bod. In 1993 publiceerden de Vrienden van De Zwarte Panter een map met werk van Fred Berovets, Franky Cane, Mugo en Roger Van Akelijen ter gelegenheid van de expo "Kunst in historische gebouwen" in het toen dynamische Elzenveld te Antwerpen, geleid door wijlen Jacques Dehaes. En in 2004 werd door Uitgeverij Oogachtend in samenwerking met de Vrienden van De Zwarte Panter een bibliofiele uitgave verzorgd onder de titel "een reis door Mugoland", met naast werk van Mugo, teksten van onder meer Hugo Claus, Pjeroo Roobjee en Johan Anthierens. Met een speelse, anachronistische beeldtaal was en is Mugo zowat de tegenpool van het picturale geweld van schilders als Fred Bervoets. In de huidige tentoonstelling "Kasteeltekeningen uit Heusden" zijn pen- en potloodtekeningen met thema's over goochelaars, kastelen en jongleurs, waar de handgeschreven teksten een belangrijk deel uitmaken van de compositie. Een aristocratische zweem hangt over zijn prenten. Deze expo is een hommage aan een vriend van de kunstenaar. Zelf zegt hij hierover: "De tentoonstelling is ook een ode aan mijn jonge vriend goochelaar Janis Van Heesbeke. Hij was een meestergoochelaar met de speelkaarten. Zijn geliefkoosde kaarten waren de Schoppen. En in mijn prenten zijn de Schoppen ook alom aanwezig. Vandaar onze band. Hij zou met zijn close-up magic "MANOEUVRE N°52" een surrealistische performance hebben gegeven tijdens deze expo. Helaas is hij op jonge leeftijd overleden."

Ernest Van Buynder,
Erevoorzitter MuHKA

De tentoonstellingen van **Michel Buylen**, *Trobar* en **Kamagurka**, *Met de grove borstel* lopen nog tot en met 14 April.

Jan Vanriet 'Breendonks Blauw'/ Vanaf zondag 5 mei valt in Kamp Breendonk *Breendonks Blauw* te bekijken, een reeks van vierendertig schilderijen van Jan Vanriet over de Tweede Wereldoorlog en het kampleven. Dit wordt de eerste kunsttentoonstelling in het 77-jarige bestaan van het memoriaal. Er verschijnt een catalogus met teksten van Jef Vrelust en Jan Vanriet. De expositie loopt tot 1 september.

Nieuwe roman van Jan Vanriet / Op vrijdag 31 mei om 19.30 uur stellen we in De Zwarte Panter, *Spijkers in de wolken* voor, Vanriets derde roman over de schilder Louis Zoethout en de dichter Gaston Boesmans, ook nu een uitgave van Borgerhoff & Lamberigts. Twee getuigenissen van eerste lezers: 'Jan Vanriet is een meester in de aartsmoeilijke kunst van het mild én ziedend fileren. Hij legt de mens en diens drijfveren bloot, zoekt zijn spijkers niet op laag water, maar vindt ze vele kilometers hoger en slaat ze met nauwelijks verhuld plezier in zijn personages - die zich bewust zijn van hun stigmata, maar tegelijk niet meer zonder kunnen. Het zijn de eretekens van een groot denker en begenadigd schrijver.' (*Filip Joos*) 'Spijkers in de wolken' is het afsluitende, ook zelfstandig te lezen deel van een romantrilogie over de lotgevallen van twee ouder wordende vrienden – de een kunstenaar, de ander dichter – in een cultureel klimaat dat steeds meer in de greep raakt van mode, commercie en identiteitspolitieke kortzichtigheid. Vanriets proza munt uit in fijnzinnige, woordrijke observaties, is erudiet, geestig, ironisch en vol zelfspot, maar ook gekleurd door een diepgevoelde scepsis en melancholie die geen lezer onberoerd zullen laten. De hoogste tijd voor een ontdekking! (*Cyrille Offermans*)

Joannes Késenne 'Het Narrenschip'/ De groepstentoonstelling met James Ensor als inspiratie werd gecureerd door Joannes Késenne en het project maakt deel uit van Ensor 2024, het veelzijdige stadsfestival met tal van expo's en spraakmakende evenementen ter ere van het 75-jarige overlijden van James Ensor. In het project brengt de curator outsider art in confrontatie met insider art van kunstenaars, die duo's vormen: Koen Vanmechelen en Tinne Kers, Koenraad Tinel en Gaston Wuestenbergs, Fred Bervoets en Jos Holtappels, Arpaïs Du Bois en Patrick Peeters, Christina Mignolet en Angélique Vantuykom, Karl Philips en Marcel Houben. James Ensor is de gedeelde inspiratiebron voor de kunstenaars. De werken worden getoond op de Oosteroever en in de binnenstad. Gratis te bezoeken van zondag 31 maart t.e.m. zondag 26 mei. Een initiatief van Centrum Bruno Renson vzw te Oever Gallery, Hendrik Baelskaai 27 te Oostende. www.visitoostende.be

Jef Verheyen 'Venster op het oneindige'/ De Vlaamse kunstenaar Jef Verheyen (1932-1984) is eindelijk terug thuis. Veertig jaar na zijn overlijden opent het KMSKA de eerste grote solotentoonstelling van deze moderne meester in zijn thuisstad Antwerpen. Een unieke expo, verrijkt met bijzondere bruiklenen van onder meer de Yves Klein Foundation, het Uecker Archiv en de Fondazione Lucio Fontana. Een primeur! De expo volgt de evolutie van Verheyen's kunst, van zijn vroege keramiekexperimenten tot zijn meesterschap in de schilderkunst, waarbij de kunstenaar voortdurend de grenzen van licht, donker, vorm en kleur verkende. Nieuw archiefonderzoek toont hoe Verheyen de brug sloeg tussen traditie en vernieuwing, en hoe zijn zoektocht naar de essentie, in het oneindige, vandaag nog steeds resoneert. Nog lopende t.e.m. 18 augustus. www.kmska.be

Jef Verheyen nam deel aan twee tentoonstellingen in De Zwarte Panter. In 1970, Iris Clert, The most advanced art gallery in the world en in 1972, De individualisten van Iris Clert.

'De Panter praat, Adriaan Raemdonck: Van academiestudent tot oudste galerie / Adriaan Raemdonck zal in zijn lezing in De Velinx – Cultureel Centrum van de stad Tongeren, op maandag 22 april, 19u00-21u15 – het ontstaan van galerie De Zwarte Panter, de rol van de Belgische Moderne en Hedendaagse Kunstgaleries (BUP) voorzitter van 1997 tot 2024 en de Federation of European Art Galleries Association (FEAGA), waarvan hij van 2007 tot 2020 voorzitter is geweest bespreken. Tevens zal hij de soorten van galeries, hun werking en de rol van de kunstmarkt toelichten. Als oudste galerie van België werd in 2019 een documentaire over Adriaan gemaakt "Ik schilder met schilders" en recent een boek gepubliceerd bij uitgeverij Vrijdag "De Panter praat – Adriaan Raemdonck in 12 postulaten". De lezing start om 19u00 met een openingswoord door Patrick Dewael, burgemeester Stad Tongeren, waarna Adriaan aan het woord komt. De avond eindigt met een receptie tot 22u00. www.develinx.be

Antwerp Art Weekend/ Noteer het alvast in je agenda, want dit jaar vieren we 10 jaar Antwerp Art Weekend! Van 16 tot 19 mei zal hedendaagse kunst opnieuw de hele stad Antwerpen overnemen, om onze bruisende kunstscene en iedereen wiens reis de afgelopen 10 jaar samenviel met de onze te vieren. Terwijl we terugkijken op een decennium waarin we de Antwerpse kunstscène verdedigden, kijken we ook uit naar een overvloedig programma van tentoonstellingen, evenementen, activiteiten en feestjes op meer dan 70 locaties in de stad. Onafhankelijke, door kunstenaars gerunde ruimtes in Antwerpen, internationaal gerenommeerde galeries, musea en alles daartussenin verwelkomen je met wijd open deuren tijdens de vier dagen van onze feestelijke 10de editie! Ook Galerie De Zwarte Panter participeert, zoals ieder jaar, met veel plezier opnieuw.

www.antwerpartweekend.be

Emile Verhaerenmuseum 'De gedroomde tuin'/ De tuin van eden, de tuin der lusten, de hortus conclusus of gewoon een groentuin. Sinds mensenheugenis spreekt de tuin tot onze verbeelding. Men kan erin wandelen of tot rust komen, maar hij vergt ook veel onderhoud. Bovendien vormt de tuin een inspiratiebron voor allerlei kunstenaars. In deze tentoonstelling brengen we werken bijeen van Thierry De Cordier, Frank Depoorter, James Ensor, Lieve Kauwenberghs, Brecht Koelman, Bernd Lohaus, Freya Maes, Jacqueline Mesmaecker, Jean-Pierre Ransonnet, Reniere & Depla, Fabrice Souveryns, François Poubeau, Frieda Van Dun en Jan Vanriet. Het poëtische luik wordt o.m. ingevuld door Guido Gezelle, Bart Moeyaert, Jacques Prévert, Peter Theunynck, Petra van den Berghen en Emile Verhaeren. Expo loopt van 16 juni tot 6 oktober. Vernissage: zondag 16 juni om 11u00. www.emileverhaeren.be

Tom Liekens 'Aktaion' Premie 2024 van De Vrienden van De Zwarte Panter. Een litho in 7 drukgangen, zuurvrij op Zerkall LITHO VI, 300 gram, 60 x 80 cm, oplage 50 genummerde en gesignde exemplaren, op steen getekend door Tom Liekens, verzorgd door het Atelier Hans Van Dijck multipels, Antwerpen-Borgerhout. Er zijn nog enkele exemplaren beschikbaar, door storting van 350 € op rekening IBAN: BE96 0682 0095 2705, Vrienden van De Zwarte Panter.